

Галина Миколаївна Юрчик*

кандидат економічних наук, доцент

g.m.urchik@nuwm.edu.ua<https://orcid.org/0000-0003-1013-6940>**Наталія Миколаївна Самолюк***

кандидат економічних наук, доцент

n.m.samoliuk@nuwm.edu.ua<https://orcid.org/0000-0001-8693-8558>

* Національний університет водного господарства та природокористування,
вул. Соборна, 11, Рівне, 33028, Україна

ДЕМОГРАФІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Метою даної статті є визначення демографічних передумов формування людських ресурсів України у контексті перспектив ресурсного забезпечення національної економіки. Виходячи із мети дослідження, у статті проаналізовано природний та міграційний рух населення України у довоєнний та воєнний періоди на основі різних джерел інформації. Проведено порівняльний аналіз кількості населення України за різними альтернативними джерелами (урядовими, неурядовими, експертними даними). Доведено факт загострення демографічної кризи в Україні з початком воєнних дій. Визначено, що процес депопуляції населення в Україні обумовлений дуже низьким рівнем народжуваності та високим рівнем смертності (в т.ч. серед населення працездатного віку). Порівняння показників народжуваності та смертності населення в Україні та ЄС доводить крайню глибину демографічної кризи в нашій державі. Визначено, що середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні з початком воєнних дій суттєво зменшилась та у 2023 р. склала 64 роки проти 83 роки в ЄС. Доведено, що в Україні має місце регресивна вікова структура, адже частка населення віком 60+ років у 2022-2023 рр. склала близько 28%, а середній вік населення збільшився до 44 років. Визначено, що воєнні дії в Україні обумовили значні обсяги міждержавної міграції (протягом 2022-2023 рр. мала від'ємне сальдо), що суттєво загострює проблеми природного руху населення. Доведено, що за основними демографічними процесами в Україні має місце глибока демографічна криза, що формує вкрай негативні передумови для забезпечення людськими ресурсами економіки України.

Ключові слова: демографічні передумови, людські ресурси, населення, народжуваність, смертність, природний приріст населення, середня очікувана тривалість життя при народженні, міждержавна міграція, демографічна криза.

JEL Classification: J10; J11; J13; J14; J18; O15.

Як цитувати: Юрчик, Г. М., & Самолюк, Н. М. (2026). Демографічні передумови забезпечення людськими ресурсами економіки України. *Соціальна економіка*, 74, 122–135.
<https://doi.org/10.26565/2524-2547-2026-74-11>

Вступ. Визначальними факторами кількісного та в певній мірі якісного забезпечення людськими ресурсами економіки держави є демографічні процеси (народжуваність, смертність, міграційний рух насе-

лення). До повномасштабного вторгнення демографічні тренди в Україні демонстрували ознаки кризи та викликали стурбованість протягом ряду років. В той же час, з початком воєнних дій демографічна криза

набула особливої гостроти внаслідок значних втрат населення в результаті бойових дій, зменшення народжуваності, значних обсягів вимушеної міграції, погіршення умов життя. Такий стан демографічних процесів негативно впливає на забезпеченість людськими ресурсами національної економіки, що особливо загрозливим є у середньо- та довго- тривалій перспективі, а також у контексті післявоєнного відновлення України. Адже відновлення економіки неможливе без належного забезпечення людськими ресурсами, які є детермінантом її конкурентоспроможності. Зараз у державі наявні всі умови, які можуть призвести до демографічної катастрофи у вигляді додаткової смертності та міграційних втрат. Це актуалізує необхідність дослідження демографічних передумов забезпечення людськими ресурсами економіки України у контексті пошуку нових підходів реалізації демографічної політики.

Відтак, метою даної статті є визначення демографічних передумов формування людських ресурсів України у контексті перспектив ресурсного забезпечення національної економіки.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність постановки та вирішення таких завдань: аналіз чисельності населення України у довоєнний та воєнний період в умовах обмеженості офіційних статистичних даних на основі різних інформаційних джерел; дослідження процесів народжуваності та смертності, а також природного приросту населення в Україні порівняно з ЄС; аналіз середньої очікуваної тривалості життя при народженні, середнього віку та частки населення віком 60+ років в національній економічній системі у порівнянні з державами ЄС; дослідження масштабів міждержавної міграції з/в Україну у довоєнний та воєнний період; конкретизація негативних/позитивних демографічних передумов формування людських ресурсів України у контексті перспектив ресурсного забезпечення національної економіки.

Об'єктом дослідження обрано процеси природного та міграційного руху населення України як факторів формування людських ресурсів України. Предметом дослідження є особливості та проблеми природного та міграційного руху населення України у контексті перспектив ресурсного забезпечення національної економіки.

Огляд літератури. Демографічна ситуація та демографічні процеси в Україні є об'єктом досліджень науковців Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, вчених інших наукових та на-

вчальних закладів, представників владних структур і громадських організацій, а також предметом дискусій політиків. Особливої уваги заслуговують демографічні прогнози розроблені Інститутом демографії та проблем якості життя на національному та регіональних рівнях¹. У відповідності з національним демографічним прогнозом розробленим у 2023 р. найменша кількість населення України очікується у 2025 р. (34,2 млн. осіб), яка за прогнозними оцінками з 2026 р. буде поступово зростати. Безумовно, вказані прогнозні оцінки мають право на існування, однак їх достовірність на сьогоднішній день починають викликати сумніви з огляду на затяжну тривалість воєнних дій.

У науковій праці (Токар & Бабичин, 2023) констатується, що війна в Україні «створила небачений для нашої держави міграційний рух і, як наслідок, – найтрагічніший за всю історію демографічний спад». Більше того, автор вважає, що «агресія РФ – це війна за демографію» (Токар & Бабичин, 2023). Особлива увага у вказаному дослідженні присвячена проблемі масової міграції українців за кордон в умовах війни та її впливу на демографічну ситуацію в Україні. У дослідженні (Білоус, 2025) зроблено акцент на «регіональній асиметрії у відтворенні населення» України, що обумовлено нерівним доступом до послуг, робочих місць і безпеки. На думку автора, такі просторові демографічні диспропорції дедалі більше загрожують соціально-економічній стабільності та потребують відходу від так званої універсальної демографічної політики. Демографічні проблеми в Україні розглядаються (Герлах & Українець, 2022). У вказаній праці автори констатують, що «масштаби та темпи міграції, значні військові та цивільні втрати створили загрозу демографічній, економічній і соціальній безпеці держави» (Герлах & Українець, 2022). Основними причинами скорочення кількості населення України, на думку вчених є: низький коефіцієнт народжуваності, високий рівень смертності та постійне зростання рівня зовнішньої міграції, а також пандемічні ризики та війна. Основні демографічні проблеми, серед яких скорочення чисельності населення, низька народжуваність, висока смертність, міграційні процеси, старіння населення, гендерний дисбаланс і зміна етнічного складу, розгля-

1 Національні демографічні прогнози. Інститут демографії та проблем якості життя НАН України. URL: https://idss.org.ua/forecasts/nation_pop_proj (дата звернення: 15.03.2026).

нуто в (Худий, 2025). Можливими негативними наслідками демографічних проблем в Україні автор вбачає створення значного навантаження на ринок праці та пенсійну систему, що вимагає термінових заходів державної політики. Використовуючи аналіз демографічних тенденцій, дослідження (Напорчук, 2024) оцінює вплив військових дій на кількість біженців, зміни структури населення та можливі наслідки для різних вікових груп в Україні. Інтенсивність виїзду українців за кордон залежить від ряду причин, до яких у дослідженні (Потапенко & Головка, 2023) відносять: обсяг бойових дій; прогрес у деокупації решти тимчасово окупованих територій; стійкість місцевої критичної інфраструктури; обстріли населених пунктів з боку російських військ; можливі кризові події техногенного чи природного характеру; рівень соціально-економічного відновлення звільнених територій; зміни на ринку праці та в економічній структурі різних регіонів України. В науковій публікації (Шушпанов, 2024) підкреслюється, що «демографічна політика має бути основою державної стратегії як зараз, так і в повоєнний період, адже її ключовими завданнями є досягнення демографічної резильєнтності, відновлення людського потенціалу та забезпечення соціальної стабільності». При цьому до викликів повоєнної демографічної політики вчений відносить: зміна чисельності та структури населення через втрати війни; масова міграція; посилення старіння населення; скорочення тривалості життя та підвищення смертності; реінтеграція та підтримка ветеранів та постраждалих від війни; відновлення системи охорони здоров'я (Шушпанов, 2024). Демографічна криза як загроза економічного розвитку України розглядається в (Петрівський, 2025). Особливу увагу вчений приділяє впливу воєнних чинників на динаміку населення та їх економічним наслідкам. У дослідженні (Петрівський, 2025) підкреслюється, що «подолання демографічної кризи має бути винесено в ранг державних пріоритетів на найближчі десятиліття, на одному рівні з завданнями повоєнної економічної відбудови, євроінтеграції та національної безпеки». Заслугує на увагу наукова публікація (Башинський & Лопушинський, 2025), де констатується, що «...повномасштабна російсько-українська війна та її негативні наслідки лише поглибили демографічні проблеми, що нагромаджувалися впродовж 30 років в Україні». Вчені приділяють увагу аналізу Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року, для досягнення цілей якої потрібний «комплексний підхід, що перед-

бачає підвищення якості життя, створення можливостей для розвитку власного потенціалу громадян, економічної самодостатності та особистої самореалізації» (Башинський & Лопушинський, 2025).

Дослідження демографічних тенденцій, зумовлених воєнними діями в Україні, в іноземних виданнях представлено переважно через призму їх соціально-економічних наслідків на іноземні держави. Наукова публікація (Vakhitov & Zaika, 2025) присвячена дослідженню намірів українських біженців щодо повернення, зосереджуючись на національній ідентичності та гордості як психологічних факторах їх повернення. На основі масштабного експериментального опитування у дослідженні (Vakhitov & Zaika, 2025) визначено, що значимість національної ідентичності дещо збільшує бажання українських мігрантів повернутися, тоді як значимість гордості – навпаки зменшує його. Дослідження (Alpysbekova & Bartoszak, 2025) присвячено виявленню проблем, з якими стикаються українські іммігранти в США, зокрема брак підтримки та можливостей, культурні та сімейно-економічні стресори, благополуччя, проблеми психічного здоров'я та зловживання алкоголем. Іммігранти після вторгнення повідомляли про значно гірший контекст прийому, ніж їхні колеги до вторгнення (Alpysbekova & Bartoszak, 2025). Дослідження основних демографічних показників в Україні як однієї із складових національної стійкості представлено в (Goodwin & Hamama-Raz, 2025). У публікації (Hrynkevych & Levytska, 2023) підтверджується теза про значну роль людського фактору у здатності протистояти викликам та загрозам. У зазначеній науковій публікації зроблено акцент на розробці дорожньої карти для прогнозування потреб та визначення регіонального запиту на навчання людських ресурсів. Проблема прибуття та підтримки українських науковців в іноземних державах у відповідь на повномасштабне вторгнення Росії в Україну піднімається в науковому дослідженні (Michael E. Rose & Juríková, 2026). Криза біженців з України через призму досвіду Польщі представлено в (Andrew C.K. Lee, Fu-Meng Khaw, 2023). У публікації стверджується, що першочерговими пріоритетами Польщі у політиці прийняття біженців з України були задоволення основних людських потреб, таких як житло, доступ до медичного обслуговування та потреби в захисті. Проблематика мобільності та стурбованості українських мігрантів за кордоном піднімається в (Richard Lemoine-Rodríguez & Johannes Mast, 2024). Просто-

ровий аналіз дискурсів українських мігрантів свідчить, що їх основними темами були «їжа», «соціальні мережі», «транспорт», «мистецтво» та «фінанси» (є непрямыми індикаторами потреб) (Richard Lemoine-Rodríguez & Johannes Mast, 2024). У науковому дослідженні (Karen-Inge Karstoft & Ludvig Daae Bjørndal, 2025) констатується, що війна в Україні змусила мільйони українців втекти зі своєї країни, багато хто з них – після впливу військових дій. На думку вчених, як воєнний вплив, так і постміграційні життєві труднощі пов'язані з ризиком розвитку посттравматичного стресового розладу, що може знижуватися програмами соціальної підтримки мігрантів. Вплив воєнних дій на вразливість та стійкість населення України представлено в (Shaul Kimhi et al., 2023). Використовуючи інтернет-панелі для опитування українців та поляків, авторський колектив дійшов висновку, що вищий рівень відчуття небезпеки та симптомів лиха демонструють українські респонденти порівняно з польськими. В той же час, представники української нації мають значно вищий рівень громадської та суспільної стійкості. Загалом, у дослідженні констатується, що фактори стійкості є більш значимими ніж фактори вразливості в умовах сучасних викликів. Audrey Lumley-Sapanski et al. (2026) досліджує Програму «Дім для України» (HfU), яка реалізується урядом Великобританії для підтримки українських мігрантів (охоплено близько 125 тис. осіб). Така підтримка дозволяє краще адаптуватися та інтегруватися українським мігрантам за кордоном, а відтак сприяє збереженню українських родин, що особливо значимо в умовах прямої військової загрози в Україні. Дослідження народжуваності населення в Україні в умовах військової турбулентності представлено в (Jeet Saha, 2026). Автор констатує, що геополітична невизначеність значно знижує рівень народжуваності, оскільки домогосподарства демонструють обережну поведінку у своїх рішеннях щодо народження у відповідь на таку невизначеність.

Загалом, можна констатувати, що проблематика демографічної кризи та людських втрат України в умовах війни в іноземних виданнях висвітлена недостатньо та опосередковано через призму інтересів та наслідків для іноземних держав-реципієнтів українських мігрантів. Водночас, не зважаючи на значну кількість наукових праць вітчизняних вчених за відповідним вектором наукових досліджень, сучасні демографічні тренди в Україні змінюються досить динамічно, а відтак потребують продовження.

Методологія дослідження. Дослідження виконано в межах аналітичного дизайну та спрямовано на обґрунтування демографічних передумов формування людських ресурсів України у контексті перспектив ресурсного забезпечення національної економіки. Методологічну основу дослідження становить системний підхід до аналізу демографічних передумов формування людських ресурсів України, в рамках якого діють причинно-наслідкові зв'язки. Зокрема, в основу дослідження покладено концепцію факторного впливу на народжуваності, смертності, міграції на формування людських ресурсів держави. Методологічний інструментарій дослідження передбачав застосування таких методів: узагальнення - для визначення існуючих наукових напрацювань у сфері демографічних чинників відтворення людських ресурсів; статистичного аналізу та синтезу - для систематизації даних, аналізу динаміки і закономірностей основних демографічних процесів (народжуваності, смертності, міграції) як факторів формування людських ресурсів; порівняння - для співставлення показників кількісного виміру населення України за різними підходами в умовах обмеженості офіційних статистичних даних; критичного аналізу - для обґрунтування власної позиції щодо наявності позитивних/негативних демографічних передумов формування людських ресурсів України; абстрактно-логічного методу - для формулювання висновків за результатами дослідження.

Застосування зазначеного методологічного інструментарію забезпечило наукову обґрунтованість висновків дослідження та дозволило комплексно оцінити вплив демографічних передумов на формування людських ресурсів України у контексті перспектив ресурсного забезпечення національної економіки.

Основні результати. На жаль, статистичних даних про стан демографічної ситуації в Україні в умовах воєнного стану, бракує. Державна служба статистики України з моменту повномасштабного вторгнення у 2022 р. не оновлює дані за основними демографічними показниками, що зумовлює інформаційний вакуум у відповідній сфері. Станом на 2022 р. Держстат оприлюднив останні дані про кількість населення в Україні – 41,2 млн осіб, що на сьогоднішній день, очевидно, не відповідає дійсності.

Альтернативним джерелом інформації про демографічні тенденції в Україні в умовах відсутності офіційних статистичних даних можуть слугувати дані ООН, які акумулює та оприлюднює відділ народонасе-

лення (Population Division United Nations). Показово, що дані ООН щодо чисельності населення України до 2022 р. завжди були більш оптимістичніші у порівнянні з даними Держстату (рис. 1). За даними ООН, демографічна ситуація в Україні в умовах воєнних дій демонструє кризові тренди. Зокрема, кількість населення, яка зменшувалася і до 2022 р., різко скоротилася саме з початком повномасштабних воєнних дій та на 2024 р. склала 37,9 млн осіб.

Дані про кількість населення в Україні наводять також інші джерела інформації, що представлені різного роду експертними оцінками, аналітичними даними громадських організацій та медіа-ресурсів (табл. 1). Так, у Стратегії демографічного розвитку України до 2040 року, яка була розроблена у 2024 р., чисельність населення України визнано в кількості 35,8 млн. Інститут демографії та проблем якості життя НАН у національному демографічному прогнозі наводить дані щодо 34,9 млн населення у 2024 р. Приблизно такі ж дані про чисельність населення у міжнародно визнаних кордонах України наводить Forbes Ukraine (35,0-35,5 млн). Очевидно, що вказані дані про чисельність населення України відповідають так званому «песимістичному» сценарію, адже є суттєво меншими даних відділу народонаселення ООН, який визначає чисельність населення України дещо «оптимістичніше» (37,7-37,9 млн у 2023-2024 рр.). Близькі до оцінок ООН дані про чисельність населення України наводить Worldometer та Світовий банк. Найбільш «песимістичні» дані про кількість населення в Україні наводять експерти-демографи (28-30 млн або ж 34 млн).

Попри певні відмінності у даних про кількість населення в Україні, все ж цілком очевидним є факт лише загострення демографічної кризи в Україні з початком воєнних дій, що вимагає аналізу основних факторів природного руху населення – смертності та народжуваності. Аналіз загального коефіцієнта народжуваності в Україні протягом 2010-2025 рр. свідчить, що актуальні дані про рівень народжуваності в умовах воєнного стану наводить знову лише відділ народонаселення ООН, в той час як Держстат обмежується оприлюдненням останніх даних лише за 2021 р. (рис. 2).

До 2016 р. рівень народжуваності в Україні перевищував аналогічний показник в ЄС. З 2017 р. ситуація змінилася – кількість народжених на 1000 осіб населення в ЄС стала суттєво вищою. Критично

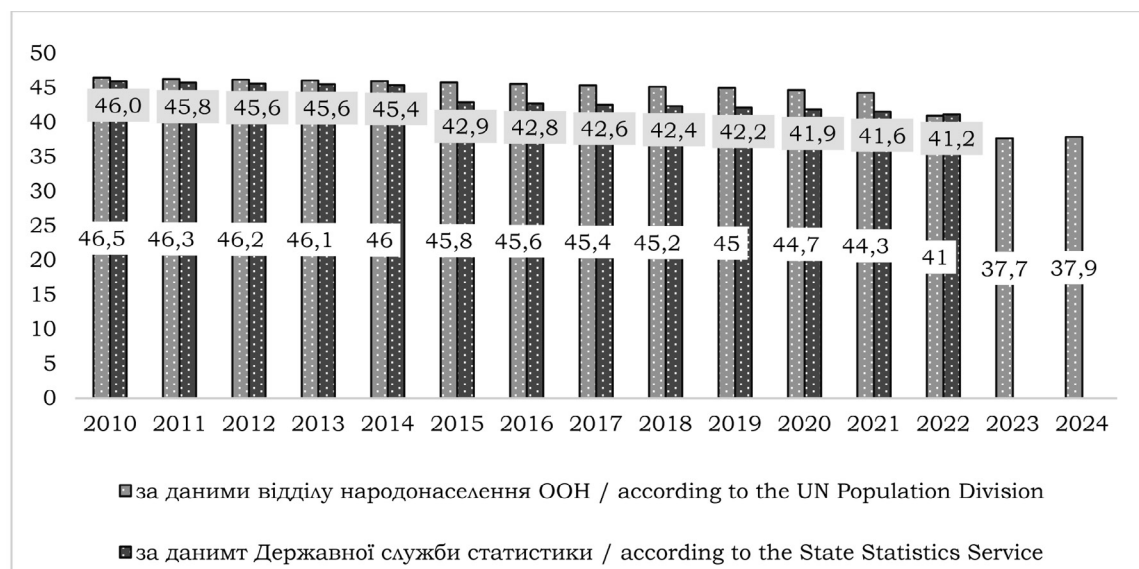

Рис. 1. Динаміка чисельності населення в Україні, 2010-2024 рр. (млн осіб)

Fig. 1. Population dynamics in Ukraine, 2010-2024 (million people)

Джерело: за даними відділу народонаселення ООН¹ та Державної служби статистики України²

Source: according to data from the UN Population Division¹ and the State Statistics Service of Ukraine²

1 Total population by sex. Data Portal Population Division. United Nations. URL: <https://population.un.org/dataportal/data/indicators/49/locations/804/start/2015/end/2025/table/pivotbylocation?df=c043e567-d9dc-4e35-99ba-88ac852dcf90> (дата звернення: 15.03.2026).

2 Чисельність та склад населення. Статистичні дані. Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer> (дата звернення: 15.03.2026).

Таблиця 1. Порівняння даних про кількість населення України в умовах війни
Table 1. Comparison of data on the population of Ukraine during the war

Джерело / Source	Кількість населення / Population	Опис / Description
Офіційні / урядові оцінки / Official/government estimates		
Стратегія демографічного розвитку України до 2040 року / Demographic Development Strategy of Ukraine until 2040 ¹	на липень 2024 р. — 35,8 млн осіб, у тому числі на територіях, на яких органи державної влади здійснюють свої повноваження у повному обсязі, — 31,1 млн осіб / as of July 2024 — 35.8 million people, including in the territories where state authorities exercise their powers in full — 31.1 million people	У Стратегії вказано, що дані про кількість населення наведено за оцінкою Інституту демографії та проблем якості життя НАН України / The Strategy states that population data is based on estimates from the Institute of Demography and Quality of Life Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine.
Наукові та навчальні установи / Scientific and educational institutions		
Інститут демографії та проблем якості життя НАН України / Institute of Demography and Quality of Life Problems of the NAS of Ukraine ²	липень 2023 р. — 35,6 млн.; січень 2024 р. — 34,9 млн; січень 2025 р. — 34,2 млн / July 2023 — 35.6 million; January 2024 — 34.9 million; January 2025 — 34.2 million.	Національний демографічний прогноз (2023); розрахунки наведено для України в кордонах 1991 р. / National demographic forecast (2023); calculations are given for Ukraine within the 1991 borders
Київська школа економіки (KSE) ³	на початку 2025 р. — 37,9 млн	Дослідження оприлюднено у травні 2025 р.
Ділові медіа / платформи даних / Business media/data platforms		
Forbes Ukraine ⁴	30,5 млн (на підконтрольній території); 35-35,5 млн (у міжнародно визнаних кордонах) / 30.5 million (in controlled territory) 35–35.5 million (in internationally recognized borders)	Оприлюднено у листопаді 2025 р.; розрахунки базуються на основі чотирьох альтернативних методах оцінки, головним з яких є аналіз рівня споживання води / Published in November 2025; calculations are based on four alternative assessment methods, the main one being water consumption analysis
Worldometer ⁵	2023 р. — 37,7 млн; 2024 р. — 37,9 млн; 2024 р. — 38,98 млн осіб / 2023 — 37.7 million; 2024 — 37.9 million; 2024 — 38.98 million people	Показує постійно оновлювану оцінку поточної чисельності населення України, надану алгоритмом RTS Worldometer, який обробляє дані, зібрані Відділом народонаселення ООН / Shows a constantly updated estimate of the current population of Ukraine, provided by the RTS Worldometer algorithm, which processes data collected by the UN Population Division
Міжнародні організації / International organizations		
Міжнародний валютний фонд/ International Monetary Fund ⁶	2022 р. — 34,5 млн; 2023 р. — 34,0 млн; 2024 р. — 33,3 млн / 2022 - 34.5 million; 2023 - 34.0 million; 2024 - 33.3 million	Оцінки ґрунтуються на звітах World Economic Outlook / Estimates are based on World Economic Outlook reports
Світовий банк/ World Bank ⁷	2022 р. — 41,05 млн; 2023 р. — 37,73 млн; 2024 р. — 37,86 млн / 2022 - 41.05 million; 2023 - 37.73 million; 2024 - 37.86 million	Дані співпадають з відділом народонаселення ООН / Data matches the UN Population Division

1 Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.09.2024 р. №922-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhalennia-strategii-demografichnoho-rozvytku-ukrainy-na-period-do-2040-roku-922r-300924> (дата звернення: 15.03.2026).

2 Національні демографічні прогнози. Інститут демографії та проблем якості життя НАН України. URL: <https://www.demography.org.ua/%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b3%d0%bd%d0%be%d0%b7%d0%b8/> (дата звернення: 15.03.2026).

3 Ukraine human capital chartbook. May 2025. KSE Institute. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/05/Ukraine-Human-Capital-Chartbook-2025.pdf> (дата звернення: 15.03.2026).

4 Аналітика щодо кількості населення в Україні в умовах війни. Forbes Ukraine. URL: <https://forbes.ua/war-in-ukraine/ni-50-ni-37-milyoniv-forbes-ukraine-pidrahuvav-yak-zminilas-chiselnist-naseleння-ukraini-za-ostanni-pyat-rokiv-skilki-ukraintiv-naspravdi-24112025-33957> (дата звернення: 15.03.2026).

5 Population of Ukraine (2026 and historical). Worldometer. URL: <https://www.worldometers.info/world-population/ukraine-population/> (дата звернення: 15.03.2026).

6 World Economic Outlook database: April 2025. Ukraine. International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/publications/weo/issues/2025/10/14/world-economic-outlook-october-2025> (дата звернення: 15.03.2026).

7 Social indicator. Ukraine. World Bank Group. URL: <https://data.worldbank.org/country/ukraine?locale=uk> (дата звернення: 15.03.2026).

Продовження таблиці 1/ Continuation Table 1

Віденський інститут міжнародних економічних досліджень / Vienna Institute for International Economic Studies (WIIW) ¹	З 2024 р. чисельність населення України почне поступово збільшуватися та у 2030 р. сягне 37,8 млн; 2040 р. – 36 млн / From 2024, the population of Ukraine will begin to gradually increase and in 2030 will reach 37.8 million; in 2040 – 36 million	Оприлюднено в липні 2023 р. / Published in July 2023
Експертні оцінки / заяви / інтерв'ю / Expert assessments / statements / interviews		
Лібанова Е./ Libanova E. ²	2024 р. – від 28 до 30 млн (залежно від методики розрахунку) / 2024 – from 28 to 30 million (depending on the calculation method)	Директор Інституту демографії та досліджень імені Михайла Птухи; інтерв'ю OBOZ.ua. / Director of the Mykhailo Ptukha Institute of Demography and Research; interview with OBOZ.ua.
Гладун О./ Gladun O. ³	2024 р. – трохи більше 34 млн (наголосив, що зараз нормальний статистичний облік зруйновано) / 2024 – a little more than 34 million (he emphasized that now normal statistical accounting has been destroyed)	Заступник директора з наукової роботи Інституту демографії та проблем якості життя; інтерв'ю «Українському радіо» / Deputy Director for Research at the Institute of Demography and Quality of Life Issues; interview with Ukrainian Radio
Милованов Т./ Mylovanov T. ⁴	2023 р. – 31,2 млн., 2024 р. – 31,8 млн / 2023 – 31.2 million, 2024 – 31.8 million	Президент Київської школи економіки (KSE); матеріали nv.ua / President of the Kyiv School of Economics (KSE); materials from nv.ua

Джерело: узагальнено та побудовано авторами

Source: summarized and constructed by the authors

низький рівень народжуваності в Україні має місце саме з початком воєнних дій (5,5-5,7 на 1000 осіб). Така динаміка народжуваності в Україні є реакцією сімей на складну не лише безпекову, але і соціально-економічну ситуацію в Україні. Це є особливо загрозливим з огляду на підвищений рівень смертності населення в умовах війни, що не зможе бути умовно кількісно компенсований за рахунок новонароджених.

Дані щодо рівня смертності в Україні є досить суперечливими (рис. 3), адже обмежуються лише 2021 р. (Держстат) та не враховують надсмертність населення, що обумовлена воєнними діями (перш за все в частині військових). Так, за даними відділу народонаселення ООН, з 2022 р. рівень смертності в Україні знизився порівняно з умовно мирним 2021 р. (14,2 проти 17,1 на 1000 осіб відповідно), що викликає здивування. Адже очевидним є факт високого рівня надсмертності серед військових та мирних жителів в результаті військових дій, що вказує на необхідність уточнення та оновлення відповідних даних. При цьому

рівень смертності в Україні незмінно залишається вищим порівняно з ЄС.

Таким чином, на жаль, в Україні має місце процес депопуляції, що обумовлено значним перевищенням рівня смертності над рівнем народжуваності населення. Зокрема, у 2022 р. за даними Держстату на 1000 осіб наявного населення протягом року припадало 5,7 народжених та майже 11,5 померлих осіб. В той же час, за даними відділу народонаселення ООН, коефіцієнт природного приросту населення в Україні у 2022 р. склав -10,2 та протягом 2023-2025 рр. варіював від -8,5 до -7,5 на 1000 осіб наявного населення (рис. 4).

Порівняння природного приросту населення в Україні та ЄС лише підтверджує глибину демографічної кризи в Україні. Адже, в ЄС коефіцієнт природного приросту, хоча і набув від'ємного значення з 2015 р., все ж протягом 2015-2024 рр. не перевищив -2,8 на 1000 осіб. При цьому від'ємний природний приріст населення в ЄС компенсується позитивним міграційним приростом населення, в той час як Україна має

1 Ukraine: Population loss endangers reconstruction. Vienna Institute for International Economic Studies. URL: <https://wiiw.ac.at/press-release-ukraine-population-loss-endangers-reconstruction-english-pnd-127.pdf> (дата звернення: 15.03.2026).

2 Інтерв'ю Елла Лібанова. OBOZ.ua . URL: <https://tsn.ua/ukrayina/skilky-hromadian-zalyshylos-v-ukrayini-demohrafyia-ozvuchyla-shokuvalnu-statystyku-2945051.html> (дата звернення: 15.03.2026).

3 Інтерв'ю Гладун О. Демографічна ситуація в Україні. Уніан. Інформаційне агенство. URL: <https://www.unian.ua/society/naselennya-ukrajini-silki-lyudey-prozhivaye-v-krajini-v-2024-roci-12865014.html> (дата звернення: 15.03.2026).

4 Населення України до 2030 року скоротиться до 32 мільйонів — KSE. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/naselennya-ukrajini-na-2030-rik-nazvav-milovanov-i-kse-novini-ukrajini-50343774.html> (дата звернення: 15.03.2026).

Рис. 2. Динаміка загального коефіцієнта народжуваності в Україні та ЄС, 2010-2025 рр. (на 1000 осіб населення)

Fig. 2. Dynamics of the total fertility rate in Ukraine and the EU, 2010-2025 (per 1,000 population)

Джерело: за даними відділу народонаселення ООН¹, Державної служби статистики України², Eurostat³

Source: according to data from the UN Population Division¹ and the State Statistics Service of Ukraine², Eurostat³

1 Crude birth rate. Data Portal Population Devision. United Nations. URL: <https://population.un.org/dataportal/data/indicators/55/locations/804/start/2015/end/2025/table/pivotbylocation?df=c043e567-d9dc-4e35-99ba-88ac852dcf90> (дата звернення: 15.03.2026).

2 Народжуваність населення. Статистичні дані. Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer> (дата звернення: 15.03.2026).

3 Live births and crude birth rate. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00204/default/table?lang=en> (дата звернення: 15.03.2026).

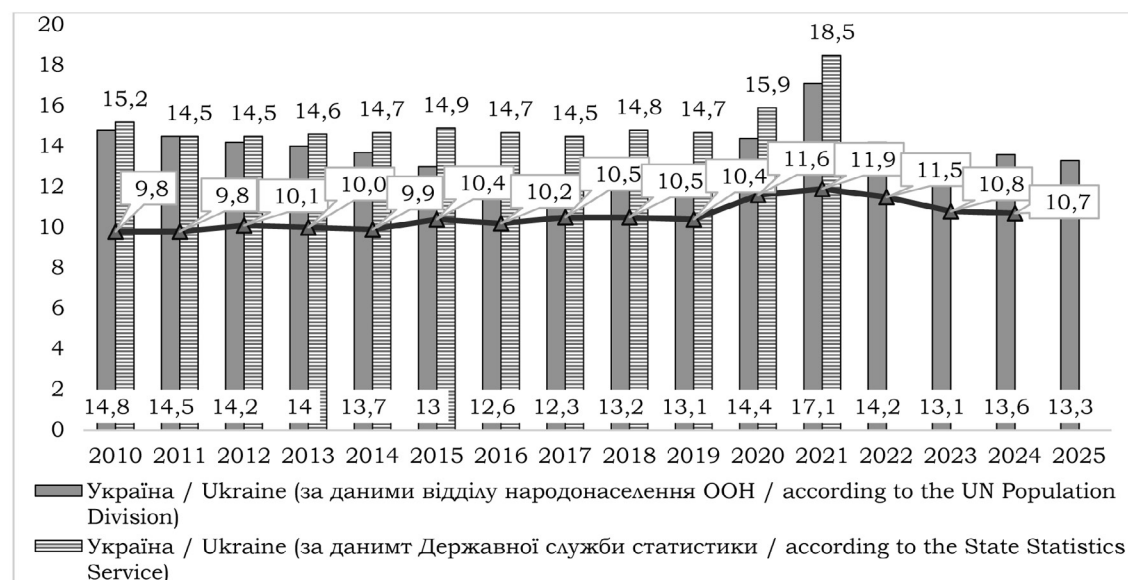

Рис. 3. Динаміка загального коефіцієнта смертності в Україні та ЄС, 2010-2025 рр. (на 1000 осіб населення)

Fig. 3. Dynamics of the overall mortality rate in Ukraine and the EU, 2010-2024 (per 1,000 population)

Джерело: за даними відділу народонаселення ООН¹, Державної служби статистики України², Eurostat³

Source: according to data from the UN Population Division¹ and the State Statistics Service of Ukraine², Eurostat³

1 Natural change of population. Data Portal Population Devision. United Nations. URL: <https://population.un.org/dataportal/data/indicators/52/locations/804/start/2015/end/2025/table/pivotbylocation?df=c043e567-d9dc-4e35-99ba-88ac852dcf90> (дата звернення: 15.03.2026).

2 Чисельність та природний рух населення. Статистичні дані. Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer> (дата звернення: 15.03.2026).

3 Population and population change statistics. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_and_population_change_statistics. (дата звернення: 15.03.2026).

значні міграційні втрати. Важливим демографічним показником, що враховується при розрахунку індексу людського розвитку, який є індикатором рівня життя населення, є середня очікувана тривалість життя при народженні. Показово, що середня тривалість життя в Україні у 2013 р. була практично на 10 років меншою у порівнянні з ЄС, а у 2023 р. з початком воєнних дій вказана різниця склала майже 19 років на користь ЄС. Крім того, на жаль, можна констатувати, що з початком воєнних дій середня тривалість життя в Україні суттєво зменшилась та за даними Міністерства соціальної політики у 2023 р. склала лише 64 роки (рис. 5). При цьому, враховуючи, що пенсійний вік в Україні складає 60 років, очевидно, що значна частина населення не доживає до пенсійного віку.

Підтвердженням погіршення якості населення України за віковим критерієм є середній вік населення та частка населення віком 60+ років (рис. 6). З 2013 р. середній вік населення в державі суттєво збільшився – з 39 до 44 років у 2024 р. Така тенденція підтверджує процес старіння населення

України, що обумовлено низьким рівнем народжуваності та високим рівнем смертності серед населення молодше 60 років. На жаль, в Україні спостерігається регресивна вікова структура населення, що виявляється у зростанні частки населення віком 60+ років (з 21,5% у 2013 р. до 27,7% у 2024 р.).

Окрім природного руху населення, важливим демографічним чинником формування людських ресурсів в Україні, є міграція. За даними Державної служби статистики України (оприлюднені до 2021 р.) сальдо міждержавної міграції в / з України є позитивним. Так, у 2021 р. кількість прибулих з іноземних держав в Україну склала 41,7 тис. осіб, в той час як вибулих – 22,6 тис. осіб. Очевидно, що офіційні дані про масштаби міждержавної міграції в Україні, є надто оптимістичними та не відображають реальних міграційних втрат. Крім того, очевидно, що дані 2021 р. в умовах воєнних дій втратили свою актуальність. Більш об'єктивні та актуальні дані про масштаби міждержавної міграції в Україні наводить Міжнародна організація з міграції (рис. 7). За даними МОМ загальний коефіцієнт чи-

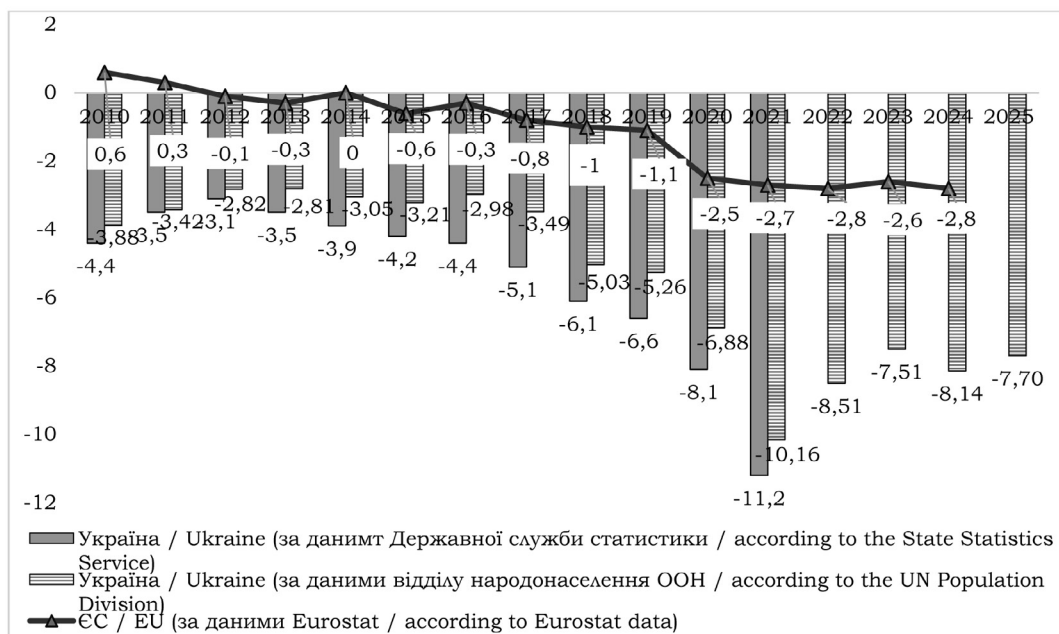

Рис. 4. Динаміка коефіцієнта природного приросту населення в Україні та ЄС, 2010-2025 рр. (на 1000 осіб населення)

Fig. 4. Dynamics of the natural population growth rate in Ukraine and the EU, 2010-2025 (per 1,000 population)

Джерело: за даними відділу народонаселення ООН¹, Державної служби статистики України², Eurostat³

Source: according to data from the UN Population Division¹ and the State Statistics Service of Ukraine², Eurostat³

1 Crude death rate. Data Portal Population Division. United Nations. URL: <https://population.un.org/dataportal/data/indicators/59/locations/804/start/2015/end/2025/table/pivotbylocation?df=c043e567-d9dc-4e35-99ba-88ac852dcf90> (дата звернення: 15.03.2026).

2 Смертність населення. Статистичні дані. Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer> (дата звернення: 15.03.2026).

3 Deaths and crude death rate. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00029/default/table?lang=en> (дата звернення: 15.03.2026).

стої міграції в Україні набув від'ємного значення з 2014 р., коли в державі розпочалася так звана антитерористична операція. Негативне сальдо міждержавної міграції в Україні в межах від -1,43 до -0,03 на 1000 осіб населення зберігалося до 2021 р. Водночас повномасштабні воєнні дії у 2022 р. обумовили різке зростання міждержав-

ної міграції та міграційних втрат (139 осіб «чистих» міграційних втрат на 1000 осіб наявного населення). У 2023 р. баланс між кількістю прибулих / вибулих в / з України залишився від'ємним, проте суттєво зменшився (-8 осіб на 1000 осіб наявного населення). У 2024 р. вперше в умовах воєнних дій сальдо міждержавної міграції на-

Рис. 5. Динаміка середньої очікуваної тривалості життя при народженні в Україні та ЄС, 2010-2023 рр.

Fig. 5. Dynamics of average life expectancy at birth in Ukraine and the EU, 2010-2023

Джерело: за даними Державної служби статистики України¹, Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України², Eurostat³

Source: according to data from State Statistics Service of Ukraine¹, Ministry of Social Policy of Ukraine², Eurostat³

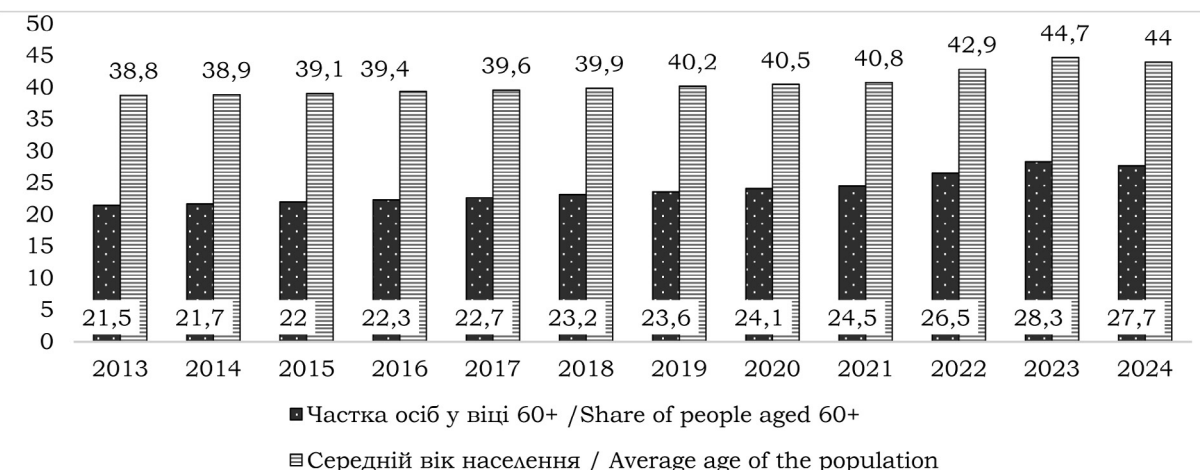

Рис. 6. Динаміка частки населення у віці 60+ років та середнього віку населення України, 2013-2024 рр.

Fig. 6. Dynamics of the share of the population aged 60+ and the average age of the population of Ukraine, 2013-2024

Джерело: за даними відділу народонаселення ООН⁴

Source: according to data from the UN Population Division⁴

1 Середня очікувана тривалість життя для віку X. Статистичні дані. Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer> (дата звернення: 15.03.2026).

2 Ключові напрямки. Особам старшого віку. Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: <https://www.msp.gov.ua/about/klyuchovi-napryamy/polityka-shchodo-litnikh-lyudey> (дата звернення: 15.03.2026).

3 Life expectancy at birth - Total. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Beginners:Population>. (дата звернення: 15.03.2026).

4 Percentage of total population by broad age group (60+). Data Portal Population Division. United Nations. URL: <https://population.un.org/dataportal/data/indicators/52/locations/804/start/2015/end/2025/table/pivotbylocation?df=c043e567-d9dc-4e35-99ba-88ac852dcf90> (дата звернення: 15.03.2026).

було позитивного значення та склало 30,3 особи на 1000 осіб наявного населення). Попри таку, на перший погляд, позитивну тенденцію щодо реєміграції українців з-за кордону, все ж очевидним є факт значних незворотних міграційних втрат України.

Очевидно, що кризові тенденції природного руху населення України посилюються міграційною кризою, що формують серйозну загрозу відтворенню населення України уже зараз та в найближчі роки. Наслідком цього є ризики та проблеми забезпечення національної економіки людськими ресурсами, які уже сьогодні мають місце на національному ринку праці та є особливо загрозливими у найближчій перспективі.

Висновки. Демографічні процеси чинять визначальний вплив на формування людських ресурсів держави. Воєнні дії в Україні протягом останніх років загострили демографічні проблеми в Україні, а відтак актуалізують проблему забезпеченості людськими ресурсами національної економіки. На жаль, з початком воєнних дій (2022 р.) Державна служба статистики України не оновлює дані за основними демографічними показниками, що формує інформаційний «вакуум» у відповідній сфері та зумовлює необхідність використання альтернативних джерел інформації. На 2022 р. Держстат оприлюднив дані про кількість населення в Україні на рівні 41,2 млн осіб, що на разі не відповідає дійсності. Інші

джерела інформації (урядові, неурядові, експертні) наводять різні дані про кількість населення в нашій державі. За даними ООН з початком повномасштабних воєнних дій кількість населення в Україні суттєво зменшилася та на 2024 р. склала 37,9 млн осіб. Близькі до оцінок ООН дані про чисельність населення України наводить Worldometer та Світовий банк. Найбільш «песимістичні» дані про кількість населення в Україні наводять експерти-демографи (28-30 млн або ж 34 млн осіб).

За даними ООН з початком воєнних дій в Україні має місце критично низький рівень народжуваності (5,5-5,7 на 1000 осіб) проти 8-9 на 1000 осіб у ЄС. Щодо смертності, то офіційних статистичних даних про кількість померлих / загиблих з 2022 р. Україна не оприлюднює. Водночас, за даними ООН, з 2022 р. рівень смертності в Україні знизився порівняно з умовно мирним 2021 р. (14,2 проти 17,1 на 1000 осіб відповідно). Це викликає ряд запитань та сумнівів, адже очевидним є факт високого рівня надсмертності серед військових та мирних жителів в результаті військових дій. Значне перевищення рівня смертності над рівнем народжуваності населення в Україні обумовлює процес депопуляції, а простіше кажучи, демографічну кризу. Підтвердженням цього є дані ООН, у відповідності з якими коефіцієнт природного приросту населення в Україні у 2022 р. склав

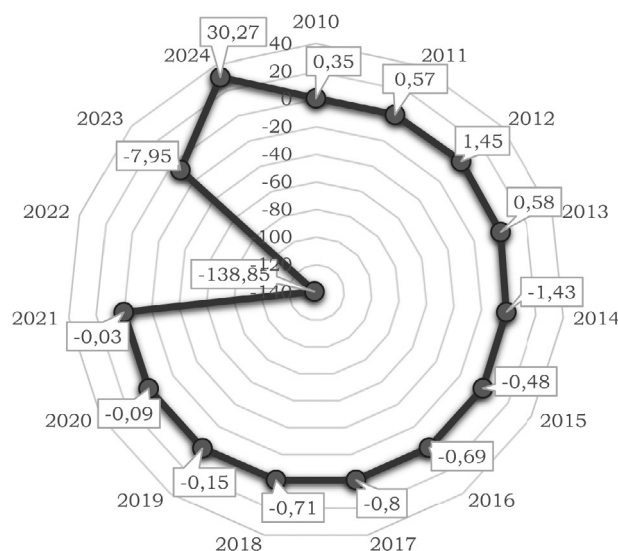

Рис. 7. Динаміка загального коефіцієнту чистої міграції в Україні, 2010-2023 рр. (на 1000 осіб наявного населення)

Fig. 7. Dynamics of the total net migration rate in Ukraine, 2010-2023 (per 1000 people of the current population)

Джерело: за даними Міжнародна організація з міграції¹

Source: according to the International Organization for Migration¹

¹ Migration in Ukraine 2024 facts and figures. International Organization for Migration (IOM). URL: https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/2026-03/iom-ukraine_facts-2024-eng.pdf (дата звернення: 15.03.2026).

-10,2 та протягом 2023-2025 рр. варіював від -8,5 до -7,5 на 1000 осіб наявного населення. Додатковими індикаторами демографічної кризи в Україні є середня очікувана тривалість життя при народженні та середній вік населення, а також частка населення у віці 60+ років. Середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні з початком воєнних дій суттєво зменшилась та у 2023 р. склала 64 роки проти 83 роки в ЄС. В Україні має місце регресивна вікова структура (частка населення віком 60+ років у 2022-2023 рр. склала близько 28%), а середній вік населення збільшився до 44 років.

Офіційні дані про масштаби міждержавної міграції в Україні не відображають реальних міграційних втрат (за дани-

ми Держстату у 2021 р. кількість прибулих з іноземних держав в Україну склала 41,7 тис. осіб, в той час як вибулих – 22,6 тис. осіб). За даними Міжнародної організації з міграції повномасштабні воєнні дії у 2022 та 2023 р. обумовили різке зростання міждержавної міграції в Україні (-139 та -8 на 1000 осіб наявного населення відповідно). У 2024 р. сальдо за потоками міждержавної міграції набуло позитивного значення, проте очевидним є факт значних незворотних міграційних втрат України. Таким чином, на жаль, в Україні наявна глибока демографічна криза, яка породжує проблеми забезпечення людськими ресурсами економіки України уже сьогодні, та буде лише загострюватися в найближчій перспективі.

Список використаної літератури

1. Alpysbekova A., Bartoszak M., Scaramutti C., Lee T. K., Schwartz S. J. Validating negative context of reception scale for Ukrainians in the US. *International Journal of Intercultural Relations*. 2025. Vol. 106. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2025.102181>
2. Lee A. C. K., Khaw F. M., Lindman A. E. S., Juszczak G. Ukraine refugee crisis: evolving needs and challenges. *Public Health*. 2023. Vol. 217. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2023.01.016>
3. Goodwin R., Hamama-Raz Y., Leshem E., Ben-Ezra M. National resilience in Ukraine following the 2022 Russian invasion. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 2023. Vol. 85. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2022.103487>
4. Hrynkevych O., Levytska O., Baranyak I. Human resources for regional development in Ukraine: A roadmap for forecasting and determining a regional training request. *Regional Science Policy & Practice*. 2023. Vol. 15, no. 1. <https://doi.org/10.1111/rsp3.12625>
5. Karstoft K. I., Bjørndal L. D., Pedersen A. A., Korchakova N., Power S. A., Morton T. A., Koushede V. J., Thøgersen M. H., Hall B. J. Associations of war exposures, post-migration living difficulties and social support with (complex) PTSD: a cohort study of Ukrainian refugees resettled in Denmark. *Social Science & Medicine*. 2025. Vol. 376. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2025.118080>
6. Rose M. E., Juríková K., Pelepets M., Slivko O., Yereshko J. Shelter in scholarship: Evidence from a global survey of hosts for displaced Ukrainian scientists. *Research Policy*. 2026. Vol. 55, no. 3. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2026.105425>
7. Lemoine-Rodríguez R., Mast J., Mühlbauer M., Mandery N., Biewer C., Taubenböck H. The voices of the displaced: Mobility and Twitter conversations of migrants of Ukraine in 2022. *Information Processing & Management*. 2024. Vol. 61, no. 3. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2024.103670>
8. Vakhitov V., Zaika N., Kandul S. Return intentions of Ukrainian refugees: The role of national identity and pride. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*. 2025. Vol. 119. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2025.102455>
9. Kimhi S., Baran M., Baran T., Kaniasty K., Marciano H., Eshel Y., Adini B. Prediction of societal and community resilience among Ukrainian and Polish populations during

References

1. Alpysbekova, A., Bartoszak, M., Scaramutti, C., Lee, T. K., & Schwartz, S. J. (2025). Validating negative context of reception scale for Ukrainians in the US. *International Journal of Intercultural Relations*, 106, Article 102181. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2025.102181>
2. Lee, A. C. K., Khaw, F. M., Lindman, A. E. S., & Juszczak, G. (2023). Ukraine refugee crisis: evolving needs and challenges. *Public Health*, 217, 145–151. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2023.01.016>
3. Goodwin, R., Hamama-Raz, Y., Leshem, E., & Ben-Ezra, M. (2023). National resilience in Ukraine following the 2022 Russian invasion. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 85, Article 103487. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2022.103487>
4. Hrynkevych, O., Levytska, O., & Baranyak, I. (2023). Human resources for regional development in Ukraine: A roadmap for forecasting and determining a regional training request. *Regional Science Policy & Practice*, 15(1), 123–135. <https://doi.org/10.1111/rsp3.12625>
5. Karstoft, K.-I., Bjørndal, L. D., Pedersen, A. A., Korchakova, N., Power, S. A., Morton, T. A., Koushede, V. J., Thøgersen, M. H., & Hall, B. J. (2025). Associations of war exposures, post-migration living difficulties and social support with (complex) PTSD: A cohort study of Ukrainian refugees resettled in Denmark. *Social Science & Medicine*, 376, Article 118080. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2025.118080>
6. Rose, M. E., Juríková, K., Pelepets, M., Slivko, O., & Yereshko, J. (2026). Shelter in scholarship: Evidence from a global survey of hosts for displaced Ukrainian scientists. *Research Policy*, 55(3), Article 105425. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2026.105425>
7. Lemoine-Rodríguez, R., Mast, J., Mühlbauer, M., Mandery, N., Biewer, C., & Taubenböck, H. (2024). The voices of the displaced: Mobility and Twitter conversations of migrants of Ukraine in 2022. *Information Processing & Management*, 61(3), Article 103670. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2024.103670>
8. Vakhitov, V., Zaika, N., & Kandul, S. (2025). Return intentions of Ukrainian refugees: The role of national identity and pride. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 119, Article 102455. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2025.102455>
9. Kimhi, S., Baran, M., Baran, T., Kaniasty, K., Marciano, H., Eshel, Y., & Adini, B. (2023). Prediction of societal and community resilience among Ukrainian and Polish populations

- the Russian war against Ukraine. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 2023. Vol. 93. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2023.103792>
10. Lumley-Sapanski A., Garbers K. Hosting as a border making process: Understanding the role of proximity in explaining the motivations of British hosts in the Homes for Ukraine scheme. *Political Geography*. 2026. Vol. 124. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2025.103446>
  11. Saha J. Fertility behaviour under geopolitical uncertainty: Evidence from Ukraine. *Economics & Human Biology*. 2026. Vol. 61. <https://doi.org/10.1016/j.ehb.2026.101594>
  12. Башинський І. А., Лопушинський І. Я., Мосора Л. М., Петренко В. В. Перспективи демографічного розвитку України в контексті збереження людського потенціалу. *Координати публічного управління*. 2024. № 2 (3). С. 34–48. <https://doi.org/10.62664/cpa.2024.02.06>
  13. Білоус М. Демографічна політика регіонального розвитку: виклики просторової нерівності та післявоєнної відбудови. *Економіка. Управління. Інновації*. 2025. Вип. 2 (37). [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2025-2\(37\)-1](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2025-2(37)-1)
  14. Потапенко В., Головка А., Валецький О. та ін. Вплив міграції на соціально-економічну ситуацію в Україні : аналіт. доп. / за ред. В. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. С. 33. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.01>
  15. Герлах І., Українець Л. Демографічна ситуація в Україні на сучасному етапі: виклики та загрози. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-83>
  16. Напорчук Д. Демографічна ситуація в Україні в умовах воєнного конфлікту. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 1. С. 235–241. <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-35>
  17. Петрівський О. Демографічна ситуація в Україні: перспективи виходу з кризи та мінімізація її впливу на розвиток економіки країни. *Економіка та суспільство*. 2025. № 77. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-3>
  18. Токар П., Бабичин Н. Демографічні наслідки війни в Україні та необхідність стратегій повернення біженців. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2023. Вип. 2 (31). С. 87–99. [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2023.2\(31\).87-99](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2023.2(31).87-99)
  19. Худий А. П. Демографічні процеси в Україні: аналіз, тенденції та виклики. *Modern Economics*. 2025. № 49. С. 269–275. [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-34](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-34)
  20. Шушпанов Д. Г. Демографічна політика України у повоєнний період: виклики, пріоритети та стратегічні напрями. *Відновлення України у повоєнні часи: виклики, стратегічні пріоритети, ресурсне забезпечення, потенціал майбутнього розвитку*. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. URL: <https://jrpp.donnu.edu.ua/article/view/16576> (дата звернення: 15.03.2026).
  - during the Russian war against Ukraine. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 93, Article 103792. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2023.103792>
  - Lumley-Sapanski, A., & Garbers, K. (2026). Hosting as a border making process: Understanding the role of proximity in explaining the motivations of British hosts in the Homes for Ukraine scheme. *Political Geography*, 124, Article 103446. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2025.103446>
  - Saha, J. (2026). Fertility behaviour under geopolitical uncertainty: Evidence from Ukraine. *Economics & Human Biology*, 61, Article 101594. <https://doi.org/10.1016/j.ehb.2026.101594>
  - Bashynskiy, I. A., Lopushynskiy, I. Ya., Mosora, L. M., & Petrenko, V. V. (2024). Prospects for the demographic development of Ukraine in the context of preserving human potential. *Coordinates of Public Administration*, 2(3), 34–48. <https://doi.org/10.62664/cpa.2024.02.06> (In Ukrainian)
  - Bilous, M. (2025). Demographic policy of regional development: Challenges of spatial inequality and post-war reconstruction. *Economics. Management. Innovations*, 2(37). [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2025-2\(37\)-1](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2025-2(37)-1) (In Ukrainian)
  - Potapenko, V., Golovka, A., & Valevskiy, O. (2023). *The impact of migration on the socio-economic situation in Ukraine: Analytical supplement* (V. Potapenko, Ed.). NISD. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.01> (In Ukrainian)
  - Gerlach, I., & Ukrainets, L. (2022). Demographic situation in Ukraine at the present stage: Challenges and threats. *Economy and Society*, (39). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-83> (In Ukrainian)
  - Naporchuk, D. (2024). Demographic situation in Ukraine in the context of military conflict. *Modeling the Development of the Economic Systems*, (1), 235–241. <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-35> (In Ukrainian)
  - Petrivskiy, O. (2025). Demographic situation in Ukraine: Prospects for overcoming the crisis and minimizing its impact on the development of the country's economy. *Economy and Society*, (77). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-3> (In Ukrainian)
  - Tokar, P., & Babichyn, N. (2023). Demographic consequences of the war in Ukraine and the need for refugee return strategies. *Geopolitics of Ukraine: History and Modernity*, 2(31), 87–99. [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2023.2\(31\).87-99](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2023.2(31).87-99) (In Ukrainian)
  - Khudiy, A. P. (2025). Demographic processes in Ukraine: Analysis, trends and challenges. *Modern Economics*, 49(2025), 269–275. [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-34](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-34) (In Ukrainian)
  - Shushpanov, D. G. (2024). Demographic policy of Ukraine in the post-war period: Challenges, priorities and strategic directions. In *Restoration of Ukraine in post-war times: Challenges, strategic priorities, resource provision, potential for future development*. DonNU named after Vasyl Stus. <https://jrpp.donnu.edu.ua/article/view/16576> (In Ukrainian)

Galina Urchik*,

PhD (Economics), Associate Professor

g.m.urchik@nuwm.edu.ua<https://orcid.org/0000-0003-1013-6940>**Natalia Samoliuk***,

PhD (Economics), Associate Professor

n.m.samoliuk@nuwm.edu.ua<https://orcid.org/0000-0001-8693-8558>

* National University of Water Management and Environmental Engineering, 11, Soborna Str., Rivne, 33028, Ukraine

DEMOGRAPHIC PRECONDITIONS FOR PROVIDING HUMAN RESOURCES TO THE ECONOMY OF UKRAINE

Abstract. The purpose of this article is to determine the demographic prerequisites for the formation of human resources of Ukraine in the context of the prospects for resource provision of the national economy. Based on the purpose of the study, the article analyzes the natural and migration movement of the population of Ukraine in the pre-war and war periods based on various sources of information. With the beginning of hostilities (2022) the State Statistics Service of Ukraine does not update data on the main demographic indicators, which creates an information "vacuum" in the relevant area and necessitates the use of alternative sources of information. For 2022, the State Statistics Service published data on the population of Ukraine at the level of 41.2 million people, which is currently not true. Other sources of information (governmental, non-governmental, expert) provide different data on the population of our country. According to the UN, with the beginning of full-scale hostilities, the population of Ukraine has significantly decreased and by 2024 amounted to 37.9 million people. Data on the population of Ukraine that are close to the UN estimates are provided by Worldometer and the World Bank. The most "pessimistic" data on the population of Ukraine are provided by demographers (28-30 million or 34 million people). According to the UN, since the beginning of hostilities in Ukraine, there has been a critically low birth rate (5.5-5.7 per 1,000 people) compared to 8-9 per 1,000 people in the EU. As for mortality, Ukraine has not published official statistics on the number of deaths/killed since 2022. At the same time, according to the UN, since 2022, the mortality rate in Ukraine has decreased compared to the relatively peaceful 2021 (14.2 versus 17.1 per 1,000 people, respectively). This raises a number of questions and doubts, because the fact of a high level of excess mortality among military and civilians as a result of military operations is obvious. The average life expectancy at birth in Ukraine has significantly decreased since the start of hostilities and in 2023 was 64 years compared to 83 years in the EU. Ukraine has a regressive age structure (the share of the population aged 60+ in 2022-2023 was about 28%), and the average age of the population has increased to 44 years.

Official data on the scale of interstate migration in Ukraine do not reflect real migration losses (according to the State Statistics Service, in 2021 the number of people arriving from foreign countries to Ukraine was 41.7 thousand people, while those leaving were 22.6 thousand people). According to the International Organization for Migration, full-scale hostilities in 2022 and 2023 caused a sharp increase in interstate migration in Ukraine (-139 and -8 per 1,000 people of the current population, respectively). In 2024, the balance of interstate migration flows became positive, but the fact of significant irreversible migration losses for Ukraine is obvious. Thus, unfortunately, Ukraine has a deep demographic crisis, which creates problems in providing the Ukrainian economy with human resources today, and will only worsen in the near future.

Keywords: *Demographic Prerequisites, Human Resources, Population, Birth Rate, Death Rate, Natural Population Growth, Average Life Expectancy at Birth, Interstate Migration, Demographic Crisis.*

JEL Classification: J10; J11; J13; J14; J18; O15.

In cites: Urchik, G., & Samoliuk, N. (2026). Demographic preconditions for providing human resources to the economy of Ukraine. *Social Economics*, 74, 122–135. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2026-74-11> (In Ukrainian)

Конфлікт інтересів: автори повідомляють про відсутність конфлікту інтересів.
Автори підтверджують, що при написанні наукової статті ресурс штучного інтелекту не використовувався.

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest.
The authors confirm that no artificial intelligence resources were used in the writing of the scientific article

Стаття надійшла до редакції 20.03.2026 р.
Стаття пройшла рецензування 25.04.2026 р.
Стаття рекомендована до друку 10.05.2026 р.
Стаття опублікована 30.05.2026 р.

Received: 20 March 2026
Revised: 25 April 2026
Accepted: 10 May 2026
Published: 30 May 2026